

Participatory School Administration Based on The 9 Steps of The School Bowon (Village Temple School) of Banthungkruad School Under the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2

Korawit Suwanmanee^{1*} Phrakhrukhemathammakosit¹ Boonlert Weeraponkan¹
and Apijit Nanakhon¹

¹ Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat Campus, Thailand

* Corresponding author. E-mail: tamok172530@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research are to study the current state of participatory school administration at Banthungkruad School, propose guidelines based on The 9 Steps of The School Bowon, and evaluate these guidelines. This qualitative study collected data through in-depth interviews with 15 stakeholders and 5 experts, as well as focus group discussions with 7 experts. Data were analyzed descriptively. Findings reveal that participatory administration at Banthungkruad School lacks full understanding and engagement among all stakeholders in four key areas: curriculum design, resource mobilization, staffing, and infrastructure development. Administrators, teachers, parents, and the school committee must collaborate through meetings, planning, implementation, and joint problem-solving to enhance administrative effectiveness. 2) Management guidelines according to the principles of Bowon in the management of the 4 departments in jointly creating the curriculum, mobilizing resources, determining staffing, improving and developing school buildings, by operating through the Bowon 9 process as follows: (1) Declaration of intention, (2) Setting goals, (3) Planning, (4) Implementing, (5) Monitoring and evaluating, (6) Honoring individuals, (7) Evaluating success, (8) Expanding activities, and (9) Exchanging knowledge. 3) The evaluation of this administrative approach indicates its appropriateness, feasibility, and benefits in participatory school administration under the Bowon principle, contributing to a more effective educational management system.

Keywords: Participatory Administration, Bowon, Bowon 9-Step

การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมตามหลักกระบวนการ บวร 9 ชั้น ของโรงเรียนบ้านทุ่งกรวด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

กรวิทย์ สุวรรณมณี^{1*} พระครูเขมธรรมโฆสิต¹ บุญเลิศ วีระพรกานต์¹ และ อภิจักร์ ณ นคร¹

¹ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: tamok172530@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านทุ่งกรวด (2) ศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมตามหลักกระบวนการ บวร 9 ชั้น และ (3) นำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมตามหลักกระบวนการ บวร 9 ชั้น ของโรงเรียนบ้านทุ่งกรวด การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เกี่ยวข้อง 15 คน แนวทางสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกกำหนดแนวทาง และการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน โดยใช้แบบประเมินการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา และนำมาเขียนเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนบ้านทุ่งกรวดยังขาดความเข้าใจและการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในการบริหารงานของ 4 ฝ่ายงาน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร การระดมทรัพยากร การกำหนดอัตรากำลัง การปรับปรุงพัฒนาอาคารเรียน ร่วมกันทำความเข้าใจโดยการประชุม วางแผน ดำเนินงาน และแก้ไขปัญหา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา 2) แนวทางการบริหารตามหลัก บวร ในการบริหารงาน 4 ฝ่าย ในการร่วมกันจัดทำหลักสูตร การระดมทรัพยากร การกำหนดอัตรากำลัง การปรับปรุงพัฒนาอาคารเรียน โดยดำเนินงานผ่าน กระบวนการ บวร 9 ชั้น ดังนี้ (1) การประกาศเจตนารมณ์ (2) กำหนดเป้าหมาย (3) วางแผน (4) ดำเนินการ (5) ติดตามประเมินผล (6) ยกย่องบุคคล (7) ประเมินผลสำเร็จ (8) ขยายผลกิจกรรม และ (9) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ 3) ผลการประเมินแนวทางการบริหาร พบว่า มีความเหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ในการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมตามหลัก บวร ซึ่งช่วยให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพมากขึ้น

คำสำคัญ: การบริหารแบบมีส่วนร่วม, บวร, กระบวนการ บวร 9 ชั้น

© 2025 JAE: Journal of Applied Education

บทนำ

การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไข พ.ศ. 2545 รวมถึงนโยบายรัฐบาล มุ่งพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และเปิดโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกันแก่ประชาชนทุกคน การศึกษาถือเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน โดยเน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และการพัฒนาอย่างสมดุลทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และคุณธรรม เป้าหมายหลักคือการพัฒนาคนไทยให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข การเรียนรู้จึงต้องมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และสามารถปรับตัวแข่งขันในระดับนานาชาติได้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2567)

การศึกษาของประเทศไทยจำเป็นต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ รวมถึงต้องตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต ระบบการศึกษาควรมีความยืดหยุ่นเพื่อรองรับความหลากหลายของรูปแบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ ชุมชน บุคลากรจากหน่วยงาน หรือองค์กรต่าง ๆ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ การศึกษายังต้องมุ่งพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ พร้อมกับเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลในระบบการศึกษาให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และยั่งยืน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564)

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรมมีแนวคิดในการนำสถาบันหลักของชาติ ได้แก่ สถาบันชาติ สถาบันศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์ มาเป็นแกนกลางในการเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศ โดยใช้พลังบวร (บ้าน วัด/ศาสนสถาน โรงเรียน/ราชการ) และนโยบายประชารัฐเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเทิดทูนสถาบันเหล่านี้ และดำเนินการตามหลักธรรมคำสอน รวมถึงการนำศาสตร์พระราชาตามหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาพัฒนาคุณภาพชีวิตและสืบสานประเพณีและวัฒนธรรมที่ดีงาม ซึ่งมีเป้าหมายในการสร้างคุณค่าทางสังคมและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจให้แก่ประชาชน (กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, 2565) การนำหลัก “บวร” (บ้าน วัด โรงเรียน) มาใช้ในการพัฒนาโรงเรียนช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพในการดำเนินงาน โดยมีการมีส่วนร่วม 3 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผนร่วมกับการดำเนินงาน และการติดตามประเมินผล เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาตามหลักบวรถือเป็นภารกิจสำคัญของสถานศึกษา ที่ต้องส่งเสริมให้นักเรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งด้านวิชาการ อาชีพ และพัฒนาบุคลิกภาพ เพื่อเตรียมความพร้อมสู่การใช้ชีวิตในสังคมประชาธิปไตย ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการนี้ร่วมกับบุคลากรทุกฝ่าย เพื่อให้การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติ

โรงเรียนบ้านทุ่งกรวด มีนโยบายส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามหลัก “บวร” (บ้าน วัด โรงเรียน) อย่างไรก็ตาม ในการพัฒนาโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ยอมรับความคิดเห็นของบุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน จึงทำให้บุคลากรในสถานศึกษาขาดความร่วมมือในการจัดกิจกรรมในโรงเรียน และชุมชน กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง วัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดบทบาทในการมีส่วนร่วม ในการสนับสนุน เช่น การจัดสรรงบประมาณ ทุนการศึกษา อุปกรณ์การเรียน และอาหาร รวมถึงการให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษา โรงเรียนตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย จึงต้องการให้ผู้บริหารร่วมมือกันในการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพของคนในชุมชน พร้อมทั้งส่งเสริมการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในระบบการศึกษา โดยจัดกิจกรรมให้กับนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ สภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่อยู่ใกล้สถานประกอบการยังช่วยส่งเสริมโอกาสในการประกอบอาชีพของนักเรียนหลังสำเร็จการศึกษาด้วยลักษณะของชุมชนที่เป็นสังคมชนบท จึงเป็นแนวทางสำคัญในการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณภาพชีวิตของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น (โรงเรียนบ้านทุ่งกรวด, 2565)

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมตามหลัก บวร ให้เกิดประโยชน์ที่แท้จริงในการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมตามหลัก บวร ของโรงเรียนบ้านทุ่งกรวด ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานในกลุ่มบริหารทั่วไปจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมตามหลัก กระบวนการบวร 9 ขั้น ของโรงเรียนบ้านทุ่งกรวด เนื่องจากยังไม่มีใครศึกษาในพื้นที่นี้ ทั้งนี้เพื่อจะใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะนำไปสู่การบริหารงานของสถานศึกษาตามหลัก กระบวนการบวร 9 ขั้น ให้สถานเกิดความร่วมมืออย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านทุ่งกรวด
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมตามหลักกระบวนการ บวร 9 ขั้น ของโรงเรียนบ้านทุ่งกรวด
3. เพื่อนำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมตามหลักกระบวนการ บวร 9 ขั้น ของโรงเรียนบ้านทุ่งกรวด

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยวิจัยเน้นเนื้อหาแบบ (Content Analysis) โดยดำเนินการค้นคว้าเอกสาร 3 วิธี ได้แก่ การศึกษาค้นคว้าทางเอกสาร (Documentary Investigation) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นตอนการศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านทุ่งกรวด โดยกำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยไว้ดังนี้ (1) การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (2) การร่างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก และ (3) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 2) ขั้นตอนการศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมตามหลัก บวร ของโรงเรียนบ้านทุ่งกรวด ได้กำหนดไว้ดังนี้ (1) ร่างแบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (2) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ และ 3) ขั้นตอนการนำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมตามหลัก บวร ของโรงเรียนบ้านทุ่งกรวด ได้กำหนดไว้ดังนี้ (1) นำเสนอแนวทางการสนทนากลุ่ม (2) ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม (3) แบบสนทนากลุ่ม มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านทุ่งกรวด ประกอบด้วย ผู้ให้สัมภาษณ์จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน เลือกแบบเจาะจง มีประสบการณ์ในตำแหน่งไม่น้อยกว่า 3 ปี ประกอบด้วย ครูโรงเรียนบ้านทุ่งกรวด จำนวน 9 คน กรรมการสถานศึกษา จำนวน 3 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 3 คน

1.2 ขั้นตอนการศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมตามหลักกระบวนการ บวร 9 ขั้น ของโรงเรียนบ้านทุ่งกรวด ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในขั้นตอนนี้ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เลือกแบบเจาะจง มีประสบการณ์ในตำแหน่งไม่น้อยกว่า 3 ปี ประกอบด้วย ตัวแทนกรรมการสถานศึกษา จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายที่ 5 จำนวน 1 คน หัวหน้างานฝ่ายวิชาการ จำนวน 1 คน พระสงฆ์ จำนวน 1 รูป และผู้นำท้องถิ่น จำนวน 1 คน

1.3 ขั้นตอนนำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมตามหลักกระบวนการ บวร 9 ขั้น ของโรงเรียนบ้านทุ่งกรวด ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เลือกแบบเจาะจง มีประสบการณ์ในตำแหน่งไม่น้อยกว่า 3 ปี ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาตำแหน่งประธานศูนย์เครือข่ายที่ 5 จำนวน 1 คน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา จำนวน 1 คน ศึกษาพิเศษ จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนบ้านทุ่งกรวด จำนวน 1 คน ตัวแทนชมรมศิษย์เก่า จำนวน 1 คน และนักวิชาการการบริหารการศึกษา จำนวน 1 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านทุ่งกรวด ประกอบด้วย 4 ประเด็น สภาพ ผล ปัญหา/อุปสรรค ข้อเสนอแนะ และมีผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ 3 คน มีคุณวุฒิปริญญาโทขึ้นไป x ได้ ค่า ioc เท่ากับ 1.00

2.2 ขั้นตอนการศึกษาแนวทาง แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมตามหลัก บวร ของโรงเรียนบ้านทุ่งกรวด ประกอบด้วย แนวทางการดำเนินงาน 4 ประเด็น งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคล งานบริหารทั่วไป และการติดตามและประเมินผลแนวทาง

2.3 ขั้นตอนการนำเสนอและประเมินแนวทาง แบบประเมินการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ประกอบด้วย 4 ประเด็น หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ แนวทางการดำเนินงาน ประกอบด้วย งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคล งานบริหารทั่วไป และการติดตามประเมินผลแนวทาง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพ ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม 2) การเก็บรวบรวมข้อมูล การสัมภาษณ์เชิงลึก มีขั้นตอน ดังนี้ (1) ขั้นตอนเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

(2) ผู้วิจัยทำหนังสือเพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์เชิงลึก (3) ขึ้นแนะนำ ผู้วิจัย ผู้วิจัยได้ส่งเอกสารขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล จากนั้นกำหนดวัน เวลา สัมภาษณ์ (4) สัมภาษณ์รายบุคคล โดยให้ความสำคัญกับความคิดเห็นในทัศนะของผู้ให้ข้อมูล

3.2 ขั้นตอนการศึกษาแนวทาง 1) เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยพิจารณาความเหมาะสมของผู้ให้ข้อมูล โดยคำนึงถึงคุณสมบัติที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย และความสามารถในการให้ข้อมูลที่ตอบประเด็นปัญหาได้อย่างครบถ้วน 2) ผู้วิจัย ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 รูป/คน เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์เชิงลึก 3) ขึ้นแนะนำตัว ผู้วิจัยส่งเอกสารขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล จากนั้นกำหนดวันและเวลาสำหรับการสัมภาษณ์ สัมภาษณ์รายบุคคล เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมตามหลักกระบวนการ บวร 9 ชั้น ของโรงเรียนบ้านทุ่งกรวด

3.3 ขั้นตอนนำเสนอและประเมินแนวทาง ในการจัดประชุมกลุ่ม เสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมตามหลักกระบวนการ บวร 9 ชั้น ของโรงเรียนบ้านทุ่งกรวด เพื่อให้ความเห็นและข้อเสนอแนะมีกระบวนการดังนี้ คือ 1) คัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเข้าใจ การดำเนินงานการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมตามหลัก กระบวนการ บวร 9 ชั้น ทำหนังสือแจ้งผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มทราบพร้อมด้วยร่างแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมตามหลัก บวร ของโรงเรียนบ้านทุ่งกรวด เพื่อให้ความเห็นและข้อเสนอแนะ 3) ดำเนินการสนทนากลุ่มเพื่อขอความเห็น และข้อเสนอแนะในแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมตามหลักกระบวนการ บวร 9 ชั้น ของโรงเรียนบ้านทุ่งกรวด ตามวันเวลา และสถานที่กำหนด ตามวันเวลาและสถานที่ที่กำหนด 4) บันทึกผลการสนทนากลุ่มตามความเห็นและ ข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยฉบับนี้ได้จาก การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และ การสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์แบบ อุปนัย (Analytic Induction) ผ่านการเรียบเรียงและจำแนกข้อมูลอย่างเป็นระบบ จากนั้นจึงตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์ และสรุปผลจากข้อมูลที่รวบรวมได้ การวิเคราะห์ดำเนินควบคู่ไปกับการเก็บข้อมูล เพื่อให้สามารถศึกษาประเด็นต่าง ๆ ได้อย่างลึกซึ้ง หากพบว่าประเด็นใดขาดความชัดเจน ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อเสริมความสมบูรณ์ของการวิเคราะห์ เพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยง ความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี

4.1 การศึกษาขั้นวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา และนำมาเขียนเชิงพรรณนา ขั้นตอนการศึกษาสภาพ การศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านทุ่งกรวด ดังนี้ 1) ผู้วิจัยดำเนินการนำรายละเอียดจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในการจัดทำร่างแนวทางการดำเนินงานการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านทุ่งกรวด 2) นำเสนอข้อมูลต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเบื้องต้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนางานวิจัยต่อไป 3) ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อนำเสนอในการสนทนากลุ่ม

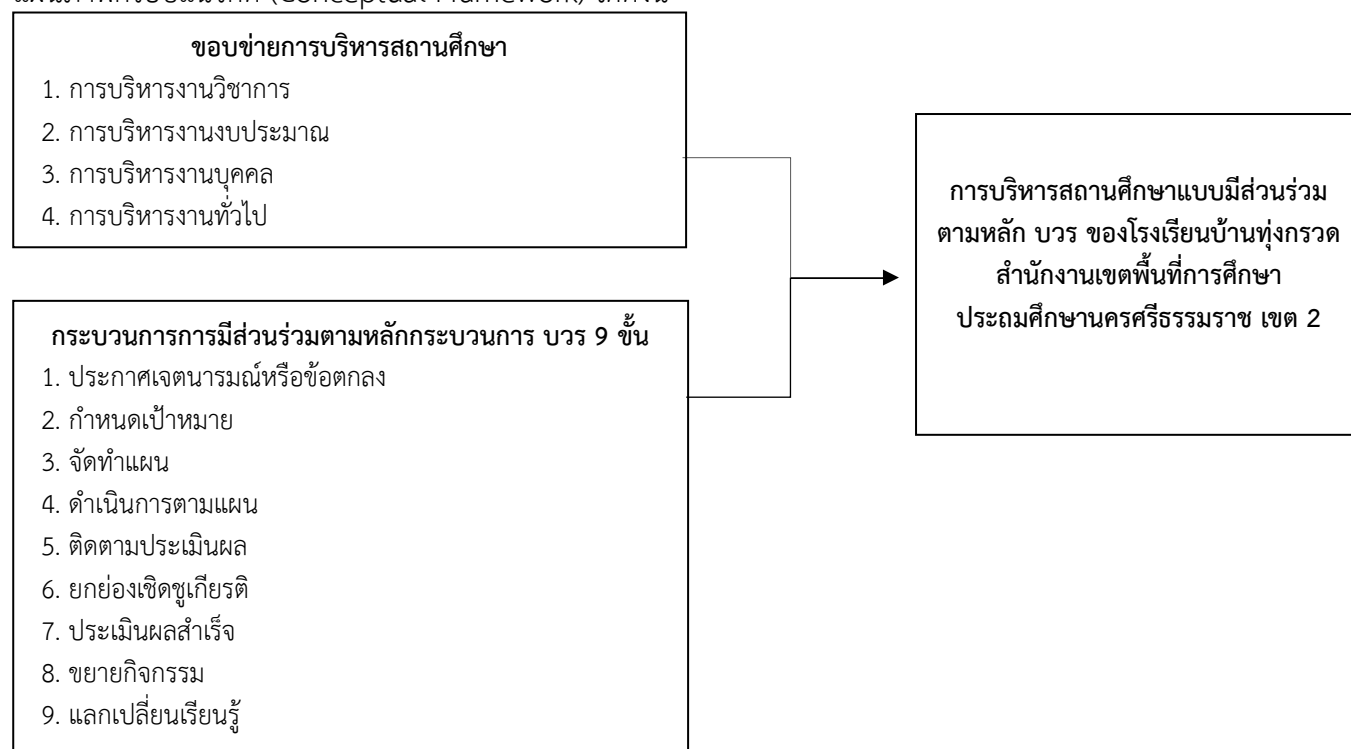
4.2 ขั้นตอนการศึกษาแนวทาง การศึกษาขั้นวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมตามหลัก บวร ของโรงเรียนบ้านทุ่งกรวด มีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้ การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมตามหลักกระบวนการ บวร 9 ชั้น ของโรงเรียนบ้านทุ่งกรวด มีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้ 1) ผู้วิจัยดำเนินการนำรายละเอียดจากการวิเคราะห์ข้อมูลทางสัมภาษณ์เชิงลึกในการจัดทำแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมตามหลัก บวร ของโรงเรียนบ้านทุ่งกรวด 2) นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะเบื้องต้น 3) ปรับแก้ตาม ข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อนำเสนอในการสนทนากลุ่ม

4.3 การศึกษาขั้นวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นตอนการนำเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมตามหลัก บวร ของโรงเรียนบ้านทุ่งกรวด ดังนี้ 1) นำความเห็นและข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข-ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา และจัดทำ แนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมตามหลักกระบวนการ บวร 9 ชั้น ของโรงเรียนบ้านทุ่งกรวด ดำเนินการโดย นำความเห็นและข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาและจัดทำเป็นแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบ

มีส่วนร่วมตามหลัก บวร ของโรงเรียนบ้านทุ่งกรวด ฉบับสมบูรณ์ สรุปผลและนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจัดทำแนวทางวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษา ได้จากคู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล 2546 และกระบวนการการมีส่วนร่วมตามหลักกระบวนการ บวร 9 ขั้น ได้จาก กระทรวงวัฒนธรรม 2562 ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมตามหลัก บวร ของโรงเรียนบ้านทุ่งกรวด สามารถสรุปแผนภาพกรอบแนวคิด (Conceptual Framework) ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. สภาพการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านทุ่งกรวด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

สภาพการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านทุ่งกรวด พบว่า การดำเนินงานการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอน อย่างไรก็ตาม ทุกฝ่ายยังขาดความรู้และการมีส่วนร่วมในขอบข่ายงานด้านนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ ครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาควรร่วมมือกันในการประชุม วางแผน และแก้ไขปัญหา เพื่อพัฒนาการบริหารงานวิชาการให้ดียิ่งขึ้น ความร่วมมือจากทุกภาคส่วนจะช่วยให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของผู้เรียน

การดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารงานงบประมาณแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษานั้นมีความสำคัญในการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้การเรียนการสอนนั้นมีประสิทธิภาพ แต่ทุกฝ่ายยังขาดการมีส่วนร่วมและความรู้เกี่ยวกับขอบข่ายงานบริหารงานงบประมาณ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานบริหารงบประมาณ บุคลากรครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการ

สถานศึกษา จะต้องเข้ามาร่วมกันประชุมวางแผน และร่วมกันดำเนินงานและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้งานบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพต่อไป

การดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษามีความสำคัญต่อการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ทุกฝ่ายยังขาดความรู้และการมีส่วนร่วมในด้านนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานบริหารงานบุคคล ครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาจึงควรร่วมกันประชุม วางแผน และกำหนดอัตราค่าจ้าง รวมถึงพัฒนาครูในด้านต่าง ๆ เพื่อให้การบริหารงานบุคคลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อเป้าหมายทางการศึกษา

การดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารงานทั่วไปแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษานั้นมีความสำคัญในการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้การเรียนการสอนนั้นมีประสิทธิภาพ แต่ทุกฝ่ายยังขาดการมีส่วนร่วมและความรู้เกี่ยวกับขอบข่ายงานบริหารงานทั่วไป ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานบริหารงานทั่วไป บุคลากรครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาจะต้องเข้ามาร่วมกันประชุมวางแผนและมีส่วนร่วมในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนและอาคารเรียนให้น่าอยู่และมีส่วนร่วมในการจัดหางบประมาณเพื่อมาพัฒนาให้การบริหารสถานศึกษานั้นให้มีประสิทธิภาพ ดังที่ผู้เกี่ยวข้องให้ข้อมูลว่า

การบริหารงานวิชาการ

“ผู้สัมภาษณ์คนที่ 1 งานวิชาการรับผิดชอบโดยหัวหน้าวิชาการเป็นส่วนใหญ่โดยที่บุคลากรครูยังขาดการมีส่วนร่วม” (18/08/67)

“ผู้สัมภาษณ์คนที่ 2 ทุกฝ่ายยังขาดการมีส่วนร่วม ในการวางแผน ในการดำเนินงานวิชาการ” (19/08/67)

การบริหารงานงบประมาณ

“ผู้สัมภาษณ์คนที่ 1 ทุกฝ่ายยังขาดการมีส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินงานงบประมาณ” (18/08/67)

“ผู้สัมภาษณ์คนที่ 2 บุคลากรครูไม่มีส่วนร่วมในงานงบประมาณ” (18/08/67)

การบริหารงานบุคคล

“ผู้สัมภาษณ์คนที่ 1 หัวหน้างานบุคคลมีบทบาท วางแผน ร่วมกับครู แต่ขาดการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง” (19/08/67)

“ผู้สัมภาษณ์คนที่ 2 การกำหนดอัตราค่าจ้าง ยังขาดการมีส่วนร่วม ของคณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชน” (17/08/67)

การบริหารงานทั่วไป

“ผู้สัมภาษณ์คนที่ 1 เวลาในการดำเนินการไม่ตรงกัน

“ผู้สัมภาษณ์คนที่ 2 ขาดการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง” (17/08/67)

2. แนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมตามหลักกระบวนการ บวร 9 ชั้น ของโรงเรียนบ้านทุ่งกรด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

การดำเนินแนวทางโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญแบบเชิงลึก และนำการสัมภาษณ์มาเรียบเรียงเป็นแนวทาง ดังนี้

การบริหารงานวิชาการ ที่มีคุณภาพต้องอาศัยกระบวนการดำเนินงานที่มีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนตามหลักกระบวนการ บวร 9 ชั้น เริ่มจากการประกาศเจตนารมณ์และข้อตกลงร่วมกัน โดยมีการประชุมระหว่างผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองเพื่อกำหนดนโยบายและขอบข่ายการบริหารงาน จากนั้นจะมีการวางแผนร่วมกันเพื่อพัฒนาหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน และการประเมินผล รวมถึงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน การดำเนินงานต้องมีการติดตามและประเมินผลร่วมกัน เพื่อให้การบริหารงานเป็นไปตามแผนที่วางไว้ โดยการร่วมมือจากทุกฝ่าย เช่น ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง นอกจากนี้ยังมีการยกย่องและเชิดชูบุคคลที่มีส่วนร่วมในกระบวนการเพื่อสร้างแรงจูงใจในการพัฒนางานวิชาการ และสุดท้ายมีการขยายผลและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียน วัด และชุมชน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและยกระดับการบริหารงานวิชาการในวงกว้าง

การบริหารงานงบประมาณที่มีประสิทธิภาพต้องดำเนินการตามกระบวนการที่มีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนตามหลักกระบวนการ บวร 9 ขั้น เริ่มจากการประกาศเจตนารมณ์ร่วมกันในที่ประชุมระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง เพื่อกำหนดนโยบายและข้อระเบียบในการใช้จ่ายงบประมาณ จากนั้นจะมีการกำหนดเป้าหมายร่วมกันในการจัดทำและเสนอของงบประมาณ รวมถึงการวางแผนการจัดสรรงบประมาณและการตรวจสอบการใช้จ่าย การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา และการบริหารการเงิน การบัญชี พัสดุ และสินทรัพย์ ทุกฝ่ายต้องร่วมมือในการดำเนินการตามแผนที่วางไว้ โดยมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเพื่อให้การบริหารงบประมาณมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังมีการยกย่องบุคคลที่มีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณและการมอบงบประมาณเพื่อการศึกษา เมื่อประเมินผลสำเร็จจะมีการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงบประมาณให้ดียิ่งขึ้น โดยร่วมมือกับโรงเรียน วัด และชุมชน เพื่อขยายผลกิจกรรมการบริหารงานงบประมาณไปยังโรงเรียนอื่น ๆ และสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาต้องดำเนินการด้วยกระบวนการที่มีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายตามหลักกระบวนการ บวร 9 ขั้น เริ่มจากการประกาศเจตนารมณ์หรือข้อตกลงร่วมกันในที่ประชุมระหว่างผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง เพื่อกำหนดนโยบาย การกำหนดตำแหน่ง และการวางแผนอัตรากำลังในการบริหารงานบุคคล จากนั้นจะมีการวางแผนร่วมกันในการสรรหาและบรรจุแต่งตั้งบุคลากร รวมถึงการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ วินัย และการรักษาวินัยของบุคลากรทุกคน โรงเรียน วัด และชุมชนจะร่วมกันจัดทำแผนการบริหารงานบุคคลและดำเนินการตามแผนที่วางไว้ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในกระบวนการดังกล่าว เช่น การติดตามประเมินผลการบริหารงานบุคคล การยกย่องเชิดชูบุคคลที่มีความเป็นเลิศในด้านต่าง ๆ และการมอบรางวัลให้แก่บุคลากรที่มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ การประเมินผลสำเร็จจากการติดตามและวิเคราะห์ผลการดำเนินงานเป็นขั้นตอนสำคัญในการพัฒนาและปรับปรุงการบริหารงานบุคคล เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายของสถานศึกษา นอกจากนี้ยังมีการขยายผลกิจกรรมจากโรงเรียนไปยังโรงเรียนอื่น ๆ ในเครือข่ายเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคล การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียน วัด และชุมชนก็เป็นอีกช่องทางหนึ่งในการส่งเสริมการพัฒนาและการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการบริหารงานบุคคลร่วมกัน

การบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาต้องดำเนินการด้วยกระบวนการที่มีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายตามหลักกระบวนการ บวร 9 ขั้น เริ่มจากการประกาศเจตนารมณ์หรือข้อตกลงร่วมกันในที่ประชุมของผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง เพื่อกำหนดนโยบายการบริหารงานทั่วไปและแนวปฏิบัติในการดำเนินงานให้บรรลุผลตามมาตรฐานที่วางไว้ การกำหนดเป้าหมายร่วมกันในด้านการให้บริการต่าง ๆ เช่น งานธุรการ งานเลขานุการ งานประสานงาน การพัฒนาเครือข่ายการศึกษา การส่งเสริมการเรียนการสอน และการบริหารงบประมาณเป็นสิ่งที่ต้องได้รับการวางแผนอย่างรอบคอบจากทุกฝ่ายโรงเรียนร่วมกับวัดและชุมชนจัดทำแผนการบริหารงานทั่วไปที่ครอบคลุมทุกด้าน เช่น การดูแลอาคารสถานที่ การส่งเสริมกิจกรรมการศึกษา การประชาสัมพันธ์ และการจัดการศึกษาในระบบต่าง ๆ โดยการมีส่วนร่วมของครู และผู้ปกครองทุกคนในกระบวนการดำเนินงาน เพื่อให้การบริหารงานเป็นไปตามแผนที่วางไว้และบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ การติดตามประเมินผลการดำเนินงานจะทำได้อย่างมีประสิทธิภาพเมื่อมีความร่วมมือจากทุกฝ่าย เช่น ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการ และผู้ปกครอง ในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานที่สำคัญ การยกย่องบุคคลที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาการบริหารงานทั่วไปและพัฒนาอาคารสถานที่ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ก็เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างแรงจูงใจ การประเมินผลสำเร็จในการบริหารงานทั่วไปจะช่วยให้บรรลุผลการดำเนินงานและหาทางปรับปรุงพัฒนาให้สอดคล้องกับเป้าหมายของสถานศึกษา รวมถึงการขยายผลกิจกรรมของโรงเรียนไปยังโรงเรียนในเครือข่าย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และศึกษาดูงานร่วมกับโรงเรียนในเครือข่ายช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานทั่วไปให้ดียิ่งขึ้น

3. ผลการนำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมตามหลักกระบวนการ บวร 9 ขั้น ของโรงเรียนบ้านทุ่งกรวด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

แนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมตามหลักกระบวนการ บวร 9 ขั้น ของโรงเรียนบ้านทุ่งกรวด ประกอบด้วย 1) ชื่อเรื่อง 2) หลักการและเหตุผล 3) วัตถุประสงค์ของแนวทาง 4) แนวทางการดำเนินงาน 5) การติดตามและประเมินผล ผู้ทรงคุณวุฒิในการร่วมสนทนากลุ่มทุกคนมีความเห็นว่า มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็น

ประโยชน์ โดยได้ข้อสรุปจากแบบประเมินการสนทนากลุ่ม ในการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมตามหลักกระบวนการ บวร 9 ชั้น ของโรงเรียนบ้านทุ่งกรวด

อภิปรายผล

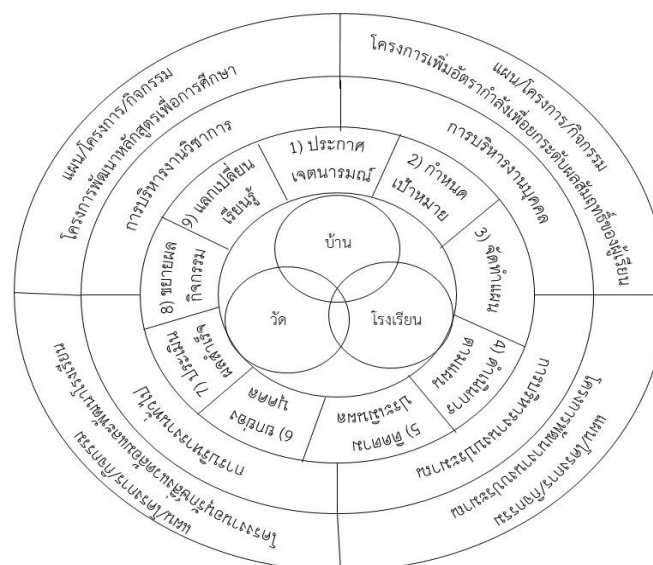
สภาพการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านทุ่งกรวด พบว่า 1) การบริหารงานวิชาการ มีการดำเนินงานบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษานั้นมีความสำคัญเป็นหัวใจหลักในการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้ การเรียนการสอนนั้นมีประสิทธิภาพ แต่ทุกฝ่ายยังขาดการมีส่วนร่วมและความรู้เกี่ยวกับขอบข่ายงานบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานบริหารวิชาการ บุคลากรครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษา จะต้องเข้ามาร่วมกัน ประชุมวางแผน และร่วมกันดำเนินงานและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ จากสภาพดังกล่าวฝ่ายงานบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับขอบข่ายงานวิชาการ 2) การบริหารงานงบประมาณ สภาพการดำเนินงานบริหารงานงบประมาณแบบมีส่วนร่วมใน สถานศึกษานั้นมีความสำคัญในการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้การเรียนการสอนนั้นมีประสิทธิภาพ แต่ทุกฝ่ายยังขาดการมีส่วนร่วมและความรู้เกี่ยวกับขอบข่ายงานบริหารงานงบประมาณ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานบริหารงบประมาณ บุคลากร ครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษา จะต้องเข้ามาร่วมกันประชุมวางแผน และร่วมกันดำเนินงานและแก้ไขปัญหา ต่าง ๆ ให้งานบริหารงานงบประมาณมีประสิทธิภาพต่อไป จากสภาพการบริหารงานงบประมาณ ครู ผู้ปกครอง กรรมการ สถานศึกษา ยังขาดการร่วมแก้ปัญหาในการบริหารงานงบประมาณ 3) การบริหารงานบุคคล สภาพการดำเนินงาน บริหารงานบุคคลแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษานั้นมีความสำคัญในการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้การเรียนการสอนนั้นมี ประสิทธิภาพ แต่ทุกฝ่ายยังขาดการมีส่วนร่วมและความรู้เกี่ยวกับขอบข่ายงานบริหารงานบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานบริหารงานบุคคล บุคลากรครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษา จะต้องเข้ามาร่วมกันประชุมวางแผน ในการกำหนดอัตรากำลังและการร่วมกันพัฒนาครูในด้านต่าง ๆ จากสภาพการบริหารงานบุคคล กรรมการสถานศึกษา ขาดการมีส่วนร่วมในการวางแผน และกำหนดอัตรากำลัง 4) การบริหารงานทั่วไป สภาพการดำเนินงานบริหารงานทั่วไป แบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษานั้นมีความสำคัญในการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้การเรียนการสอนนั้นมีประสิทธิภาพ แต่ทุก ฝ่ายยังขาดการมีส่วนร่วมและความรู้เกี่ยวกับขอบข่ายงานบริหารงานทั่วไป ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานบริหารงาน ทั่วไป บุคลากรครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษา จะต้องเข้ามาร่วมกันประชุมวางแผนและมีส่วนร่วมในการจัด บรรยายภาคในชั้นเรียนและอาคารเรียนให้น่าอยู่และมีส่วนร่วมในการจัดหางบประมาณเพื่อมาพัฒนาให้การบริหาร สถานศึกษานั้นให้มีประสิทธิภาพ จากสภาพการบริหารงานทั่วไปทุกฝ่ายขาดการประสานงานในการจัดหางบประมาณเพื่อ มาพัฒนาสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าทุกฝ่ายยังขาดการมีส่วนร่วมและไม่เข้าใจหลักในการบริหารงานของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิบูลอร นิลพิบูลย์ (2563) พบว่า สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ภาพรวมต้องมีการดำเนินงานดังนี้ ความยึดมั่น ผูกพัน ความมีอิสระในการ ปฏิบัติงาน การไว้วางใจกัน และการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อติเรก บุญคง (2564) พบว่า บ้าน วัด โรงเรียน มีสภาพความร่วมมือในการจัดการศึกษาตามบทบาทหน้าที่อยู่ในระดับมาก และมีความ ต้องการความร่วมมือในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านปัญหาความร่วมมืออยู่ในระดับปานกลาง

แนวทางการศึกษาการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมตามหลักกระบวนการ บวร 9 ชั้น ของโรงเรียนบ้านทุ่งกรวด พบว่า แนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมตามหลัก บวร ประกอบด้วย 1) การบริหารงานวิชาการ 2) การ บริหารงานงบประมาณ 3) การบริหารงานบุคคล 4) การบริหารงานทั่วไป โดยมีการดำเนินการกระบวนการการมีส่วนร่วม ตามหลัก บวร 9 ชั้น ดังนี้ 1) ประกาศเจตนารมณ์หรือข้อตกลง 2) กำหนดเป้าหมาย 3) จัดทำแผน 4) ดำเนินการตามแผน 5) ติดตามประเมินผล 6) ยกย่องบุคคล 7) ประเมินผลสำเร็จ 8) ขยายผลกิจกรรม 9) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การดำเนินงานให้มีความเหมาะสม มีความสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากระบวนการการมีส่วนร่วมตามหลัก บวร 9 ชั้น หลักการที่มีการดำเนินงานอย่างมีขั้นตอน และมีคุณภาพ ซึ่งหน่วยงานทางการศึกษาและหน่วยงานอื่น ๆ สามารถ นำมาเป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อยกระดับคุณภาพและประสิทธิภาพของงานให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันชุนดิน สาแม (2566) พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนในสมาคมโรงเรียนเอกชน

ในระบบจังหวัดปัตตานี ควรใช้แนวทางที่เหมาะสมในการสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรยอมรับความคิดเห็น ควรมีส่วนร่วมในการสื่อสาร และประชาสัมพันธ์แนวทางการบริหารและการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชยุตพงศ์ สมจิริง (2565) พบว่า แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษาเครือข่ายชัยบุรี ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การจัดตั้งคณะทำงาน 2) การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 3) การกำหนดจุดมุ่งหมาย 4) การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ 5) การดำเนินการใช้หลักสูตร 6) การประเมินผลหลักสูตร 7) การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้เหมาะสมนอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของชุมชนยังครอบคลุม 4 ลักษณะ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

ผลการนำเสนอแนวทางทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมตามหลักกระบวนการ บวร 9 ชั้น ของโรงเรียนบ้านทุ่งกรวด พบว่า การบริหารงานทั้ง 4 ฝ่ายงาน คือ 1) การบริหารงานวิชาการ 2) การบริหารงานงบประมาณ 3) การบริหารงานบุคคล และ 4) การบริหารงานทั่วไป โดยใช้วิธีการบริหารงานโดยกระบวนการการมีส่วนร่วมตามหลัก บวร 9 ชั้น ดังนี้ 1) ประกาศเจตนารมณ์หรือข้อตกลง 2) กำหนดเป้าหมาย 3) จัดทำแผน 4) ดำเนินการตามแผน 5) ติดตามประเมินผล 6) ยกย่องบุคคล 7) ประเมินผลสำเร็จ 8) ขยายผลกิจกรรม และ 9) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การนำกระบวนการการมีส่วนร่วมตามหลัก บวร 9 ชั้น มาเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม โดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่าเป็นความเป็นไปได้ เหมาะสมและเป็นประโยชน์ ทั้งนี้การนำกระบวนการการมีส่วนร่วมตามหลักกระบวนการ บวร 9 ชั้น มาดำเนินงานการบริหารงานกลุ่มบริหาร 4 ฝ่ายงาน ทำให้โรงเรียนบ้านทุ่งกรวด มีขั้นตอนการบริหารสถานศึกษาที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูปลัดวีระ อคฺคจิตฺโต (2565) พบว่า ผลของการสร้างรูปแบบในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชน แบบมีส่วนร่วม โดยพลัง บวร พบว่า วงจรคุณภาพคือ PDCA กับ 4 องค์ประกอบหลักดังนี้ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในแก้ไข และการตัดสินใจ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และ 4) ด้านการมีส่วนร่วม ในการติดตามประเมินผล ผลการประเมินรูปแบบพบว่า รูปแบบมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และนำไปใช้ ประโยชน์ ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของชุมชน และสอดคล้องของงานวิจัยของ พระครูปลัดธรรมสรณ์ โสภานุตร (2562) พบว่า นำเสนอแนวทางการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธตามหลักบวรควรมุ่งเน้นให้ครูผู้สอนสร้างบทบาทในการอบรมสั่งสอนนักเรียนให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการครองตนและเป็นแบบอย่างที่ดี นอกจากนี้ ผู้บริหารควรส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมและฝึกให้นักเรียนใช้ปัญญาในการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้อง ควรจัดกิจกรรมที่สร้างสรรค์เพื่อพัฒนาความรู้และความสามารถของนักเรียนไปในทางที่ดีงาม สร้างความตั้งใจในการเรียน และส่งเสริมให้นักเรียนเติบโตเป็นผู้ที่มีคุณธรรมและมีความพร้อมในการใช้ชีวิต

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

จากภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยสามารถอธิบายได้ดังนี้ คือ แนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมตามหลักกระบวนการ บวร 9 ชั้น ของโรงเรียนบ้านทุ่งกรวด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ใช้หลักในการบริหารงาน 4 ฝายงานดังต่อไปนี้ 1) การบริหารงานวิชาการ 2) การบริหารงานงบประมาณ 3) การบริหารงานบุคคล 4) การบริหารงานทั่วไป โดยใช้หลักกระบวนการ บวร 9 ชั้น 1) การประกาศเจตนารมณ์หรือข้อตกลง 2) กำหนดเป้าหมาย 3) จัดทำแผน 4) ดำเนินการตามแผน 5) ติดตามและประเมินผล 6) ยกย่องเชิดชูเกียรติ 7) ประเมินผลสำเร็จ 8) ขยายกิจกรรม 9) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยการดำเนินการทั้ง 4 ฝายงานใช้หลักกระบวนการ บวร 9 ชั้น โดยการบริหารงานเน้นการมีส่วนร่วมตามกระบวนการ บวร 9 ชั้นตามลำดับเพื่อประสิทธิภาพของงาน ผ่านกิจกรรมโครงการ และกิจกรรม

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัย สามารถสรุปได้ว่า สภาพทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม 1) การบริหารงานวิชาการ 2) การบริหารงานงบประมาณ 3) การบริหารงานบุคคล 4) การบริหารงานทั่วไป โดยใช้หลักกระบวนการ บวร 9 ชั้น 1) การประกาศเจตนารมณ์หรือข้อตกลง 2) กำหนดเป้าหมาย 3) จัดทำแผน 4) ดำเนินการตามแผน 5) ติดตามและประเมินผล 6) ยกย่องเชิดชูเกียรติ 7) ประเมินผลสำเร็จ 8) ขยายกิจกรรม 9) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ คือ การนำหลักกระบวนการ บวร 9 ชั้น มีกระบวนการดำเนินงานที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เหมาะสมในการนำมาใช้ในการดำเนินงานของหน่วยงานทางการศึกษาและหน่วยงานอื่น ๆ โดยการดำเนินงานต้องเป็นไปตามความสำคัญตามลำดับ ของหลักกระบวนการ บวร 9 ชั้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัยพบว่าการบริหารสถานศึกษาตามโครงสร้างปฏิบัติงาน ผู้ปฏิบัติบางส่วนยังไม่ทราบบทบาทที่ในการดำเนินงานอย่างชัดเจน จึงเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีนโยบายในการพัฒนาสถานศึกษาในการบริหารทุกฝ่ายงาน

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีการพัฒนาศักยภาพการบริหารงาน 4 ฝายงานของสถานศึกษาในสังกัดอย่างต่อเนื่อง

1.3 สถานศึกษาควรมีการนำกระบวนการการมีส่วนร่วมตามหลักกระบวนการ บวร 9 ชั้น เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงาน 4 ฝายงานต่อไปและติดตาม ประเมินกลุ่มงานทุกปี

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยพบว่าการบริหารสถานศึกษาให้สำเร็จ จะต้องอาศัยความร่วมมือ และมีส่วนร่วมจากหน่วยงานทางการศึกษา และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจึงเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 ควรมีการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารงานฝ่ายงานต่าง ๆ ของสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมตามหลักกระบวนการ บวร 9 ชั้น ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา

2.3 ควรศึกษาเรื่องความพึงพอใจของบุคลากรครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ต่อความสำเร็จของการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมตามหลัก บวร ของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. (2565). แนวทางการดำเนินงานโครงการพลังบวร : ชุมชน คุณธรรม ลานธรรม ลานวิถีไทย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม.
- ชยุตพงศ์ สมจิริง. (2565). แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษาเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).
- นัชมนดิน સામ્. (2566). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนในสมาคมโรงเรียนเอกชนในระบบจังหวัดปัตตานี. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา).
- พระครูปลัดธรรมสรณ์ โสภาบุตร. (2562). การพัฒนาโรงเรียนวิถียุทธตามหลักบวรแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโรงเรียนเมืองโพธิ์ชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. (พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).
- พระครูปลัดวีระ อคฺคจิตฺโต. (2565). รูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนแบบมีส่วนร่วม โดยพลังบวร. (ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).
- โรงเรียนบ้านทุ่งกรวด. (2565). แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา พ.ศ. 2565. นครศรีธรรมราช: ฝ่ายบริหารทั่วไป.
- วิบูลอร นิลพิบูลย์. (2563). การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2567). มาตรฐานการศึกษาของชาติ. สืบค้นจาก <http://graduatp.sru.ac.th>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- อดิเรก บุญคง. (2564). รูปแบบการจัดความร่วมมือในการจัดการศึกษาระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน เพื่อ พัฒนาคุณภาพนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในชนบท จังหวัดศรีสะเกษ. (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).